חידושי הרי"מ על התורה — ויקהל

כ' סוף הפ' קרני הוד של משה ואח"כ ויקהל כו' הוא לרמוז מ"ש במדרש שמשה רבינו הקהיל את עדים שהתנצלו מחורב שכולן זכה משה ונטלן. ובשבת מחזירן לישראל. לזאת מיד מוצאי יוה"כ שירד עם ההוד כנ"ל ציוה להם שבת כדי ליתן לישראל הארה זו מהכתרים של נעשה ונשמע. כי מ"ש במדרש אבדתם נעשה שמרו נשמע. ע"כ אין הפי' נשמע ח"ו שלא לעשות. וע"כ נשמע ועי"ז נעשה. רק אבדנו הקדמה של נעשה לנשמע שהי' הגופים מזוככים כמלאכי השרת. שמוכנים רק לעשות ואין להם חיות זולת זה. וזה הוא קמי שבתא. ששבת הוא החכמה ובינה של כל הימים. ואם הי' נשאר הכתרים מההקדם נעשה לנשמע בוודאי שע"י הכנה נעשה דחול הי' הנשמע בש"ק באופן המעולה. אולם אח"כ נשאר שע"י נשמע דש"ק יהי' הארה אח"כ לנעשה כראוי. וממילא אחר יום הכיפורים שהיו מתוקנים אמר מ"ר ש"ק ויקהל אותם ואמר אלה כו' לעשות כו' והיינו מאחר דנאמר שמור וזכור בדיבור א' דעשה הוא שמירת ש"ק ופועל מעשה זה שלא נתקלקל רק העשי' לא מה דחשיב עשה. שלא לעשות ועכ"ז הוא מתקן עולם העשי' ג"כ כיון שהוא עשה ופועל שיאיר לימי המעשה שאחר ש"ק. ולזאת מתברכין מינה כל ו' יומין ויתן ש"ק ברכה למעשה המשכן לזאת אמר לעשות כו' תעשה מלאכה היינו גם מלאכת המשכן שנעשית מאלי'. עכ"ז שבת כו' שבתון הוא מצות עשה כדאמר בגמ'. ואמר כל כו' מלאכה כו' יומת. ממילא עשה זו נותנת חיים מאחר שההפך בסקילה מדה טובה מרובה שעשה זו דשמירת שבת מקשרת במקור החיים שבאורו נראה אור ולזאת אין דומה מאור פניו של אדם בשבת לחול ע"ש במדרש. וזה בא מקרני הוד שמחזיר מרע"ה וכמו שגרם ההוד ויראו מגשת כו'. שיהי' תמיד הכנעה אצלם עי"ז כמ"ש רש"י קודם החטא וכל העם רואים כו' ולא כו' ועתה פני משה רבינו א"י לראות. כן ש"ק מאור פניו של אדם עצמו. מטיל בושה ואימה עליו שזה מ"ש גם ע"ה אימת שבת עליו: